

PensioenMagazine 2026/59

Collectieve acties in de pensioensector: storm in een glas water of stilte voor de storm?

Anouk Boutens, Paul Sluijter en Naomi Dempsey, datum 31-03-2026

Datum	31-03-2026
Auteur	Anouk Boutens, Paul Sluijter en Naomi Dempsey ^[1]
JCDI	JCDI:BSD53478:1
Vakgebied(en)	Pensioenen (V)

De pensioensector zit inmiddels bij na drie jaar in de transitie en van de door de Raad van State en de Raad voor de Rechtspraak voorspelde ‘hausse aan procedures’ daarover is vooralsnog geen sprake. Verschillende claimstichtingen zijn inmiddels actief, maar van collectieve acties is het nog niet gekomen. In deze vervolgbijdrage analyseren wij de redenen hiervoor en bezien wij of dit de stilte voor de storm is of dat de juridische en financiële drempels voor commercieel gedreven massaclaims in de pensioensector eenvoudigweg te hoog zijn.

Terugblik: de verwachte proceduredruk blijft vooralsnog uit

In oktober 2024 publiceerden wij in dit tijdschrift een analyse van de risico's van collectieve acties in de pensioensector, met suggesties voor pensioenfondsen om daarop te anticiperen.^[2] Wij wezen destijds op het fenomeen van *entrepreneurial mass litigation*, waarbij collectieve acties worden geïnitieerd door commerciële partijen die verdienen aan het financieren van dergelijke procedures. De Nederlandse ‘plaintiffs’ bar met advocaten die dit type procedures starten, was sinds de invoering van de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie per 1 januari 2020 sterk gegroeid, en diverse claimkantoren ontwikkelden banden met buitenlandse procesfinanciers. De Raad van State en de Raad voor de Rechtspraak hebben bij de totstandkoming van de Wtp indringend gewaarschuwd voor grote aantallen procedures, zelfs wanneer op het totaal gezien relatief weinig mensen individueel zouden procederen.^[3]

Nu, bijna drie jaar na de inwerkingtreding van de Wtp, kunnen wij vaststellen dat de verwachte tsunami aan procedures in ieder geval nog niet is gearriveerd. Het aantal gepubliceerde civielrechtelijke pensioenuitspraken betrof 242 uitspraken in 2023 en 217 in 2024. Voor 2025 is er sprake van een verdere lichte daling met 198 gepubliceerde civielrechtelijke pensioenuitspraken. De Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) en het Kifid hebben hier weliswaar in 2025 nog 50 uitspraken aan toegevoegd, maar van een explosie van Wtp-gerelateerde geschillen is vooralsnog geen sprake.^[4]

De vraag rijst wat de verklaring is voor dit ogenschijnlijke uitblijven van de proceduredruk. De eerste verklaring ligt voor de hand: de pensioentransitie is simpelweg nog in volle gang. Van de circa 150 pensioenfondsen in Nederland zijn tot op heden slechts 30 pensioenfondsen (20%) daadwerkelijk overgestapt naar het nieuwe

stelsel. Inmiddels valt ongeveer de helft van alle pensioendeelnemers (geheel of gedeeltelijk) onder de Wtp en is op dit moment een derde van het belegd vermogen over naar de Wtp.^[5] Een groot deel van de transitie moet dus nog plaatsvinden: circa 17 overstappers staan nog gepland voor 2026, 61 staan gepland voor de overstap in 2027 en nog eens ongeveer 20 in 2028. Maar ook voor degenen die al wel onder het nieuwe stelsel vallen, geldt dat niet iedereen zich al heeft verdiept in de concrete gevolgen van de transitie of heeft kunnen nagaan of de omzetting correct heeft plaatsgevonden. De concrete gevolgen van het invaren voor de verschillende deelnemersgroepen worden dus in feite pas in de komende jaren volledig duidelijk. Daarnaast heeft een massageschil doorgaans tijd nodig om zich te ontwikkelen, zeker nu claimvehikels van de eerste vijf jaar WAMCA hebben geleerd dat een degelijke voorbereiding en *bookbuilding* essentieel zijn, zoals we hierna zullen toelichten.

Het patroon van eerdere massageschillen

Kort samengevat hebben we eerder aangegeven dat het ontstaan van veel^[6] massageschillen in de financiële sector vrijwel steeds een vergelijkbaar patroon vertoonde. Het financiële product dat aan de basis lag van geschillen als effectenlease, beleggingsverzekeringen en rentederivaten was aanvankelijk, in de economische omstandigheden waarin het werd aangeboden, zeer populair. Het product raakte daardoor wijd verspreid in de economie. Pas na jaren, soms zelfs meer dan een decennium na de aanvankelijke populariteit, leidden bepaalde macro-economische ontwikkelingen ertoe dat de afnemers van het product werden geconfronteerd met een ongunstige kant ervan. Dit patroon blijft, alhoewel het andere producten betrof, wel relevant voor de pensioensector.

De gevolgen van de pensioentransitie zullen pas volledig zichtbaar worden wanneer (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden daadwerkelijk met de uitkomsten worden geconfronteerd. Veranderende marktomstandigheden, zoals een langdurige daling op de beurs of een nieuwe periode van hoge inflatie, kunnen maken dat de beoogde transitie-effecten anders uitpakken dan verwacht. Een recente publicatie van PensioenPro illustreert dit risico: bij een forse beurscrash tijdens de transitieperiode kan een tweedeling ontstaan tussen reeds ingevaren en nog niet ingevaren deelnemers, hetgeen op zichzelf een bron van geschillen kan vormen.^[7] *Hindsight bias* zal dan onvermijdelijk een rol spelen bij de beoordeling van de vraag of de pensioentransitie evenwichtig is geweest.

Het is in dit verband opvallend dat in de media en bij claimstichtingen relatief veel aandacht is voor het onderwerp 'inhaalindexatie'. Gepensioneerden wijzen erop dat hun pensioenen jarenlang niet of nauwelijks zijn geïndexeerd, terwijl pensioenfondsen over aanzienlijke buffers beschikten. De oproep voor de stuitingsactie van Stichting PensioenVoldoen.NL, waarbij (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden opgeroepen om hun rechten op inhaalindexatie veilig te stellen, past in dit beeld. Er zijn allerlei juridische kanttekeningen te plaatsen over (de haalbaarheid van) deze beoogde claim, maar de focus op achterstallige indexatie illustreert dat het recept voor onvrede aanwezig is: een jarenlange periode waarin pensioenen niet zijn meegegaan met de inflatie, gevolgd door een transitie waarbij een grotere populatie vreest dat die gemiste indexatie definitief verloren gaat.

Een korte inventarisatie van partijen en initiatieven op het gebied van eventuele pensioenclaims

Inmiddels is een divers landschap van claimstichtingen en belangenorganisaties ontstaan die zich op enigerlei wijze bezighouden met pensioenclaims. Uit een online inventarisatie begin dit jaar blijkt onder meer dat de volgende organisaties actief zijn.

Stichting PensioenVoldoen.NL heeft de oorspronkelijk beoogde massaclaim verlaten en richt zich volgens haar website momenteel op individuele aansprakelijkstellingen van pensioenfondsen en werkgevers voor geleden schade als gevolg van niet-geïndexeerde bedragen over de periode 2008 tot 2021. Stichting Onderzoek Bedrijfs Informatie Sobi, een stichting van de bekende claiminitiator Pieter Lakeman, heeft samen met ABP-

gepensioneerden vorig jaar een strafrechtelijke aangifte gedaan van verduistering tegen de bestuursleden van vijf ingevaren pensioenfondsen. Het Openbaar Ministerie heeft aangegeven geen redelijk vermoeden van een strafbaar feit te zien en is niet tot vervolging overgegaan^[8]. Het OM heeft tevens aangegeven dat het strafrecht ‘geen middel is om politieke keuzes te beïnvloeden’. Desondanks tekent het feit dat zelfs het strafrecht wordt ingezet, de verharding van het pensioendebat. De aangifte diende waarschijnlijk ook als opstap voor de (massa)claim(s) die de stichting volgens haar website [Pensioenherstel.nl](https://www.pensioenherstel.nl) voorbereidt.

Stichting Pensioenclaim en Stichting Pensioenbehoud zijn eveneens actief. Laatstgenoemde stichting roept, middels haar nieuwsbrief van december 2025, deelnemers onder meer op om verzoekschriftprocedures te starten om met een beroep op de AVG persoonsgegevens verstrekt te krijgen, inclusief berekeningen. Tot op heden zijn dergelijke verzoeken door rechters afgewezen, onder andere omdat een berekening wordt beschouwd als de uitkomst van een gestandaardiseerde rekenmethode die niet herleidbaar is tot een natuurlijk persoon.^[9] Verder wil deze stichting “*in ons aller belang een proces voeren bij de Hoge Raad*” over de “*redding van de pensioenindexatie*” en kan men inmiddels online direct doneren voor het proces. Cultuur onder Vuur, een onderdeel van de Stichting Civitas Christiana, heeft in 2025 een boek gepubliceerd met de titel ‘Pensioen in de uitverkoop’ dat ‘de volle omvang van de pensioenroof onthult’. Alhoewel de dienst ‘[claimuwpensioenverlies.nl](https://www.claimuwpensioenverlies.nl)’ (een samenwerking van een tweetal advocatenkantoren, een pensioenadvieskantoor en een procesfinancier) haar dienst vroegtijdig heeft beëindigd, zijn er nog wel verschillende andere pensioenadvocaten proactief aan het adverteren met de mogelijkheden voor een ‘massa pensioenclaim’ al dan niet in samenwerking met procesfinanciers.

Ondanks hiervoor genoemde activiteit is het opvallend dat geen van deze organisaties tot op heden een formele collectieve procedure onder de WAMCA is gestart. Dit roept de vraag op: is de drempel daarvoor te hoog of duidt de huidige stilte op een grondige voorbereiding voor wat nog gaat komen?

Mogelijke barrières voor collectieve pensioenprocedures

Met de invoering van de WAMCA, die anders dan het vorige systeem van collectieve acties ook collectieve schadevergoeding mogelijk maakt, is gekozen voor een aanscherping van de ontvankelijkheidsregels voor claimorganisaties. Uit twee rapporten van het WODC, over de financiering van WAMCA-acties (2023)^[10] respectievelijk met een algehele evaluatie van de WAMCA (2025)^[11], volgt onder meer dat financiering van een collectieve actie de nodige voeten in de aarde heeft en dat na vijf jaar WAMCA nog geen enkele collectieve schadevergoeding is uitgekeerd. In het evaluatierapport uit 2025 wordt geconstateerd dat van alle WAMCA-doelstellingen de “*gecoördineerde, efficiënte en effectieve 305a-actie*” het minst is bereikt en dan met name op het punt van efficiëntie en effectiviteit. Bovendien komt uit het evaluatierapport weliswaar een algemeen positief beeld naar voren over met name de strengere “*governance-, financiering- en representativiteitseisen*” maar is er wel specifieke kritiek op onderdelen daarvan, vooral qua onduidelijkheid over het zeggenschapsvereiste (hoeveel vingers in de pap mag de procesfinancier hebben?) en onduidelijkheid over de kwantitatieve of kwalitatieve invulling van het representativiteitsvereiste (gaat het om aantallen aangeslotenen of vooral om de kwaliteit als spreekbuis van de achterban?).^[12]

Die onduidelijkheid over representativiteit kan overigens binnenkort deels worden weggenomen door de Hoge Raad. In de zaak *Privacy Collective / Oracle-Salesforce* is op 30 januari 2026 een zeer uitgebreide Conclusie van A-G De Bock genomen, waarin zij de drempels voor WAMCA-zaken lijkt te willen verlagen: “(..) *ontvankelijkheidseisen moeten worden getoetst tegen de achtergrond van het doel van de WAMCA, namelijk het bevorderen van een efficiënte en effectieve afwikkeling van massaschade. Het is dan ook niet de bedoeling dat té hoge drempels worden opgeworpen voor het procederen door een belangenorganisatie. Ook mogen de ontvankelijkheidsvereisten niet zo worden uitgelegd, dat zij feitelijk een belemmering zouden vormen voor het instellen van een collectieve vordering door een ad hoc-organisatie*” (nadruk toegevoegd).^[13] Als de Hoge Raad deze visie in juni 2026, wanneer de uitspraak vooralsnog wordt verwacht^[14], zal volgen, dan kan dit ook de drempels voor massaclaims in pensioenzaken verlagen.

Zelfs als die drempels door de Hoge Raad lager worden uitgelegd dan tot nu toe in lagere rechtspraak frequent

het geval was, betekent dit niet dat eisen zoals representativiteit en gelijksoortigheid volledig verdwijnen of dat iedere actie commercieel financieel is. In twee recente artikelen^[15] licht Den Boer deze obstakels uit voor pensioenacties in het bijzonder. Voor wat betreft representativiteit zijn wij het met Den Boer eens dat een pensioenmassaclaim het lastig krijgt als er geen enkele steun is van andere (belangen)organisaties voor een *ad hoc* opgerichte claimentiteit. Dit verklaart waarschijnlijk ook waarom initiatiefnemers achter massaclaims draagvlak proberen te creëren met publiciteit door onder andere aangiftes en verschenen boekpublicaties met veelzeggende titels als 'Pensioen in de uitverkoop' en 'Waar is mijn pensioen gebleven?' Wel betwijfelen wij of - zeker als de Hoge Raad de conclusie van A-G De Bock gaat volgen - het feit dat een massaclaim op oppositie van stakeholders stuit (bijvoorbeeld vakbonden en verenigingen die voor het invaren zijn geraadpleegd) negatief zou meewegen voor de representativiteit, zoals Den Boer suggereert.^[16] Dit lijkt ons meer een aspect dat pas in de inhoudelijke fase meeweegt, zeker als dergelijke stakeholders zich aan de zijde van gedaagde pensioenfondsen zouden voegen (vergelijk de voeging van Mens & Milieu aan de zijde van Shell in de klimaatzaak van Milieudefensie^[17]). Niettemin zullen alleen pensioenclaims met voldoende aantoonbare steun de drempel halen en zal dit waarschijnlijk alleen in controversiële kwesties met veel belanghebbenden (en eventueel ook polarisatie tussen deelnemers) lukken.

Dat laatste geldt ook voor gelijksoortigheid. Den Boer wijst terecht in zijn eerste artikel op mogelijk grote verschillen tussen individuen bij invaardiscussies. Nu kunnen verschillen, ook buiten invaargeschillen, tot op zekere hoogte worden opgelost met categorisering en *damage scheduling* van groepen deelnemers en/of formules waarin bepaalde individuele factoren als variabelen worden meegenomen en zodoende schadevergoeding per deelnemer kan worden berekend. Die rek is echter niet onbeperkt en kan leiden tot te grote complexiteit in discussies en berekeningen, waardoor het efficiënter is om geschillen individueel in plaats van collectief af te wikkelen.

Tot slot denken wij dat de commerciële financieerbaarheid inderdaad een belangrijke selectie zal maken, waardoor alleen schaalbare acties met veel deelnemers en voldoende financieel belang - waarbij we ook denken aan gevallen buiten 'inhaalindexatie' maar waar bijvoorbeeld daadwerkelijk breed gedeelde kritiek op besluitvorming of (eventuele gebleken onzorgvuldigheden in de) uitvoering kan bestaan - tot wasdom komen. Alhoewel Den Boer terecht wijst op verschillende beschermende bepalingen van de Pensioenwet, zoals het afkoopverbod (art. 65 Pw) en verbod van vervreemding (art. 64 Pw) in het licht van investerings- en incassorisico's^[18], is het onze ervaring dat ook in collectieve pensioengeschillen schadevergoeding regelmatig, al dan niet subsidiair, wordt gevorderd. De suggestie dat schadevergoeding alleen voor gepensioneerden praktisch relevant zou zijn, achten wij te stellig. Of, en in hoeverre, een geldelijke veroordeling direct opeisbaar is, hangt af van de modaliteit van toewijzing en de insteek van de vordering (ook ten aanzien van (gewezen) deelnemers); reeds ingetreden schade kan in sommige gevallen ook voor andere groepen dan gepensioneerden worden toegewezen zonder het afkoopverbod te doorkruisen. Voor de financier is de praktische incasseerbaarheid uiteindelijk afhankelijk van de gekozen vorderingsstrategie en van, de buiten de beschermende bepalingen van de Pensioenwet, gemaakte financieringsafspraken bij aansluiting of inschrijving van de claim. Ook de rechter kan hier bij (modaliteiten van) de toewijzing van de vordering en bij de kostenvergoeding van artikelen 6:96 BW en 1018l Rv (die ook ruimte voor 'andere kosten' biedt) een mouw aanpassen. Bij collectieve schikkingen is er zelfs nog meer flexibiliteit.

De individuele proefprocedure als opmaat voor latere collectieve acties?

Het feit dat *entrepreneurial mass litigation* in de pensioensector tot op heden beperkt is gebleven, betekent niet dat pensioenuitvoerders en werkgevers achterover kunnen leunen. Juridische en financiële barrières voor collectieve acties onder de WAMCA betekenen ook niet dat er in het geheel geen procedures worden gestart. Claimvehikels die stuiten op de strenge ontvankelijkheidsvereisten of onvoldoende interesse van procesfinanciers kunnen er namelijk ook voor kiezen om eerst individuele proefprocedures te (laten) voeren, door deze ofwel op de achtergrond te registreren en een individu in eigen naam te laten voeren of door via cessie dit soort claims te verkrijgen. Dit is een beproefde strategie in massageschillen: door middel van één of enkele zorgvuldig geselecteerde zaken wordt geprobeerd een richtinggevende rechterlijke uitspraak te verkrijgen die vervolgens als sjabloon kan dienen voor de beoordeling voor vergelijkbare gevallen. Een

voorbeeld is te vinden in de “dieselzaken”. Twee claimstichtingen^[19] voerden collectieve procedures tegen entiteiten uit de Volkswagen-groep maar een derde stichting^[20] initieerde juist verschillende individuele zaken verspreid over het land. Uiteindelijk hebben de drie stichtingen samen een akkoord gesloten met Volkswagen, zo blijkt uit een persbericht van 10 september 2025^[21], dus ook individuele procedures kunnen een manier zijn om aan tafel te komen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat de twee collectieve procedures uit dit dieselvoorbeeld onder het oude systeem van artikel 3:305a (oud) BW zijn ingesteld, terwijl onder de huidige WAMCA op grond van artikel 1018m Rv individuele procedures eenvoudiger kunnen worden stilgelegd als ook een WAMCA-procedure tegen dezelfde gedaagde over dezelfde feiten is ingesteld. De proefprocedure-methode heeft dus wel als risico dat een WAMCA daarop voorrang kan krijgen, maar een dergelijke samenloop zal vaak ook niet plaatsvinden. In feite kent de pensioensector het fenomeen van proefprocedures ook al langer; in bijvoorbeeld de huidige tendens in pensioengeschillen over indexatie worden veelal zaken gevoerd namens enkele werknemers die vervolgens een breder effect op het gehele werkgeversbestand hebben. Hiermee willen we overigens niet zeggen dat achter iedere individuele pensioenprocedure op voorhand een grotere (claim)organisatie staat, maar dergelijke individuele procedures kunnen in ieder geval precedentwerking hebben ten aanzien van een grotere groep (gewezen) deelnemers en/of pensioengerechtigden. De recente rechtspraak over indexatie, waarin sommige werkgevers werden veroordeeld tot schadevergoeding omdat het indexatieperspectief van voormalige werknemers was verslechterd, illustreert daarnaast ook dat, buiten de formele collectieve actie, andere risico's kunnen ontstaan. Algemene normen, zoals goed werkgeverschap en redelijkheid en billijkheid, kunnen een populaire zelfstandige grondslag worden voor claims, zelfs wanneer formeel aan pensioenreglementen wordt voldaan. Die kunnen vervolgens leiden tot een relatief nieuw terrein aan uitspraken.

De waarde van een proefprocedure is gelegen in de eerste duidelijkheid en richting die een uitspraak kan bieden aan zowel eisers als gedaagden. Voor een claimstichting of procesfinancier is een gunstige uitspraak in een proefprocedure essentieel: het kweekt vertrouwen bij een potentiële grotere groep en geeft een betere inschatting van de slagingskans van een eventuele vervolgactie. Voor een pensioenuitvoerder en werkgever geldt eerder het omgekeerde: een ongunstige proefprocedure is een mogelijk alarmsignaal. Het kan de voorbode zijn van meer, en grootschaligere, claims en een mogelijke impuls geven aan de bereidheid van procesfinanciers om in collectieve acties te investeren. De ervaring met eerdere massageschillen in de financiële sector leert dat een voor eisers gunstige uitspraak het claimlandschap fundamenteel kan veranderen. Zo vormden de uitspraken in de effectenleasezaken de basis voor duizenden rechtszaken.^[22]

De recente strategie van Stichting Pensioenvoldoen.NL, die haar oorspronkelijk beoogde massaclaim kennelijk heeft verlaten en is overgestapt op individuele aansprakelijkstellingen van pensioenfondsen en werkgevers voor schade door niet-geïndexeerde bedragen, past in dit beeld.

Daarnaast dient niet uit het oog te worden verloren dat pensioengeschillen sinds 1 januari 2024 laagdrempelig worden voorgelegd aan het GIP. Hoewel het GIP geen collectieve acties behandelt, kunnen in potentie nieuwe uitspraken over principiële vragen de facto wel een breder effect hebben. Een recent voorbeeld uit een andere sector is een uitspraak van augustus 2025 van het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens (CRvdm) over gelijke beloning voor zeevarenden op schepen die varen onder Nederlandse vlag.^[23] Een oordeel van het CRvdm is niet bindend, maar met dit oordeel in de hand is de Stichting Equal Justice Equal Pay zich wel actief aan het voorbereiden op een (massaclaim)rechtszaak.^[24] Deze mogelijke claim raakt aan (internationale) beloningsafspraken die al decennialang worden gehanteerd, mede op grond van collectieve arbeidsovereenkomsten en internationale verdragen. De zaak onderstreept daarmee dat ook breed geaccepteerde praktijken onderwerp kunnen worden van (in potentie) omvangrijke procedures.

Pensioenuitvoerders en werkgevers moeten zich ervan bewust zijn dat ongunstige precedents het claimlandschap kunnen beïnvloeden. Het is van belang om ook kleinere procedures tijdig serieus te nemen en niet als geïsoleerde incidenten te beschouwen. Een verloren individuele procedure kan namelijk het startschot vormen voor een lawine aan vervolgclaims. Daarbij is de transitie nog in volle gang en moet de jurisprudentie over de Wtp zich nog vormen, waarmee een toename van het aantal zaken te verwachten is.

Zoals ook in het eerdere artikel uit 2024 betoogd, blijft het essentieel te anticiperen door draagvlak voor de transitie te blijven creëren. Goede communicatie is hierin cruciaal en kan de voedingsbodem voor onvrede wegnemen. Dit punt is recent nogmaals onderstreept door de AFM in haar brief van 9 januari 2026 aan het

Ministerie van SZW, die in haar observaties concludeert dat de pensioentransitie “*niet [is] geslaagd als deze weliswaar technisch goed uitgevoerd is, maar de deelnemer niet adequaat is geïnformeerd en daardoor geen vertrouwen heeft in de omzetting van zijn pensioen.*”^[25] De AFM beschouwt communicatie dan ook als een kernproces.

Vooruitblik en afsluiting

De vraag die opkomt is of het huidige beeld van relatieve rust zal voortduren of dat de pensioensector zich bevindt in de stilte voor de storm. De volgende drie factoren wijzen erop dat het definitieve oordeel nog niet kan worden geveld.

- In de eerste plaats moet het merendeel van de pensioenfondsen de transitie nog doorlopen. Alle pensioenfondsen die nog in 2026, 2027 en 2028 willen overstappen zullen elk afzonderlijk transitieplannen implementeren, met eigen keuzes ten aanzien van compensatie en vermogensverschuiving. Elke transitie kan aanleiding geven tot andere geschillen.
- In de tweede plaats is het nog wachten op inhoudelijke rechterlijke uitspraken over de Wtp. De eerste procedures, zoals die van de ABP-deelnemer die vergeefs om een invaarverbod vroeg, strandden op formele gronden. Indien rechters inhoudelijk gaan oordelen over transitie en de Wtp, kan de jurisprudentie een ontwikkeling doormaken die ook het claimlandschap verandert.
- In de derde plaats kan de focus van claimstichtingen (tijdelijk) verschuiven. Individuele procedures kunnen als proefprocedures fungeren en, indien succesvol, de basis leggen voor latere collectieve acties.

Kortom: de hausse is vooralsnog uitgebleven, maar de eerdere waarschuwing van onder meer de Raad voor de Rechtspraak kan niet zomaar terzijde worden geschoven. De drempels voor massaclaims zijn weliswaar hoog, maar niet onneembaar. Of dit momenteel de stilte voor de storm is, zal de komende jaren moeten blijken.

Voetnoten

[1] Mr. A.A. Boutens, mr. dr. P. Sluijter en mr. N.T. Dempsey zijn advocaat bij Houthoff.

[2] Zie voor deel 1 en de uitgebreidere analyse *Pensioen Magazine* 2024/114. Het eerdere artikel is geschreven door A.A. Boutens en D. van der Kooij.

[3] In de brief van 28 oktober 2021 van de Raad voor de rechtspraak is op pagina 2 opgemerkt dat de Wtp voor een groot deel van de bevolking ingrijpende gevolgen zal hebben. De Raad acht de kans dan ook reëel dat deze personen met de hen opgelegde veranderingen niet zomaar zullen instemmen en een beroep zullen doen op de overheidsrechter. Zelfs wanneer dit een klein percentage van alle werknemers betreft, gaat het nominaal om een groot aantal personen.

[4] Cijfers in deze paragraaf ontleend aan: Mark Heemskerk, *Kroniek pensioenrechtspraak 2025, PM 2026/38*.

[5] Zie ook: Toezicht Pensioentransitie 2026, De Nederlandsche Bank.

[6] Daarnaast zijn er ook incidentele one-off massaclaim-gevallen van (vermeende) financiële schade, zoals bij security class actions na problemen bij individuele bedrijven, waarin voor effectenbezitters wordt opgekomen om schade wegens koersdalingen aan de orde te stellen (zie de massaclaims tegen onder meer Ahold, Shell, Converium, Petrobras, BP, Airbus en Stellantis).

- [7] Zie uitgebreider: PensioenPro d.d. 26 februari 2026: 'Wat als de beurs crasht, halverwege de Wtp-transitie?'.
[8] Zie ook: PensioenPro d.d. 9 december 2025: 'OM doet niets met aangiftes tegen ingevaren fondsen'.
[9] Zie onder meer: ECLI:NL:RBZWB:2025:8926, ECLI:NL:RBMNE:2025:6857, ECLI:NL:RBZWB:2025:9603 en ECLI:NL:RBNHO:2026:132.
[10] X. Kramer e.a., Nut, noodzaak, vormgeving en kosten van een (revoluerend) processenfonds voor collectieve acties, Den Haag: WODC 2023.
[11] R. Rijnhout, T. Arons e.a., Vijf jaar WAMCA: Evaluatie Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (2020-2025), WODC, september 2025.
[12] De citaten in deze paragraaf uit dit rapport zijn te vinden op R. Rijnhout, T. Arons e.a., Vijf jaar WAMCA: Evaluatie Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (2020-2025), WODC, september 2025, p. 10-11 en 12-13.
[13] Conclusie A-G De Bock 30 januari 2026, ECLI:NL:PHR:2026:129, nr. 1.4.
[14] Aldus de Hoge Raad in een LinkedIn-bericht bij de Conclusie.
[15] R. den Boer, *'De collectieve behandeling van invaargeschillen: grote beloftes, geringe betekenis?'*, TPV 2025/37, en R. den Boer, *'De commerciële financierbaarheid van collectieve acties over pensioenrechten en -aanspraken'* TPV 2025/45.
[16] R. den Boer, *'De collectieve behandeling van invaargeschillen: grote beloftes, geringe betekenis?'*, TPV 2025/37, par. 3.2.
[17] Hoge Raad 10 oktober 2025, ECLI:NL:HR:2025:1534.
[18] R. den Boer, *'De commerciële financierbaarheid van collectieve acties over pensioenrechten en -aanspraken'* TPV 2025/45, par. 3.2 en par. 3.3.
[19] Stichting Car Claim en Stichting Diesel Emissions Justice.
[20] Volkswagen Group Diesel Efficiency Stichting.
[21] Te raadplegen via de website dieselakkoord.nl.
[22] Uit de brief van de Raad van de Rechtspraak van 28 oktober 2021 volgt dat in de Dexia-claims de ruim 24.000 gedupeerden die destijds niet akkoord gingen met de zogenoemde Duisenberg-regeling, voor duizenden rechtszaken hebben gezorgd. In de periode 2003 tot en met 2021 werd door of tegen Dexia in eerste aanleg 13.667 maal geprocedeerd, en in hoger beroep 901 maal.
[23] College voor de Rechten van de Mens, oordeelnummer: 2025-75.
[24] Zie bijvoorbeeld: FD 10 november 2025: *'Reders en actiegroep opnieuw op ramkoers vanwege loondiscriminatie'*.
[25] Brief AFM d.d. 9 januari aan Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over observaties n.a.v. overgang naar het nieuwe stelsel door pensioenuitvoerder.